

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad cat. officiarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesleljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**

Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

+Etika és prostitúció.

(*Proháska Ottokár dr. székesfehérvári püspök beszéde. Mondotta a Leánykereskedés Elleni Magyar Egyesület alakuló közgyűlésén Budapesten.*)

Székesfehérvár, okt. 18.

Köszönöm a közgyűlés bizalmát, melylyel engem megtisztelt és ezen ideális mozgalomnak elnökeül választott. Remélem, hogy e bizalomnak biztató hatása alatt úgy fogom kibonthatni a zászlot, hogy az életben, a közvéleményben győzelemre jut. A szociális munkáldokás tere egyre tágul s a társadalmi törekvések egyre szervezettebb fognak egymásba. Belátjuk, hogy az életet a főnálló formákkal nem azonosíthatjuk, hogy jól lehet bele van ágyazva a család az állam, az egyház, a város, a község, az iskola, az intézmények szüvedékébe; de a gyorstempójú élet árja kilép a folyammederből, egyre új föladatak hullámaát gördíti; történeti formákból kikelve, új szerveket alakít, új érzéket nevel, új társadalmi tevékenységet sürget, megszóllaltatja új nyelven a társadalmi lelkiismeret aggodalmas panaszát s hangos lesz föle a világn s fölébred az álmos, hisztio-

rikus multban élő ember, hogy a jelennek éljen s a jelenben tegyen.

Mily új szükségletek elé állítja a kultúra az állami s községi közigazgatást! A községi kötelelősségérzet gondozása alá állítja az iskolát, az egészségügyet, a munkás és lakásügyet. Gondoztatja a napsugárt, a levegőt, az ivóvizet; körmére ég az élelmi cikkek ellenőrzése a huspiac közegészségeseitől. Sürgős községi ügynek és kötelelősségnek ismeri a lakásvizsgálatot, mely higienikus kötelelősségteljesítésre nevel háziurat és lakót; sürgeti az iskolaorvos intézményét, sőt legújabbban Strassburgban, Stuttgartban, Ulmban már iskolafigyechnikusokat is alkalmaznak. A közrendészet számtalan jogaira és beszólásaira csak utalok. A közélet egyre jobban közkinccs lesz, melynek fejlesztéséről felel, gyöngítéséről sorvad saját életen.

(*A tiszta élet szövege.*)

Ez az érzék a társadalomban is megindított számtalan akciót, nevezetesen kettőt: az alkoholt s a prostitúció elleni harcot. Mindkettő testi métey, erkölcsi sorvadás, nemzeti halál. Milton két öröllöt állít a pokol kapujához: a bünt s a halált; a legújabb korban a pokol kapui előtt is bátran örváltás lehet; odaálhat a bűn és halál helyébe a *korhely s a prostitúció*. Ez utóbbi típus a leánykereskedés elleni magyar egyetnek, társulásunknak s törekvésünknek szomorú tárgya . . . sötét árnya a közéletnek, mélységes, üszkös sebe a társadalomnak; társadalmi s erkölcsi probléma, mely sodorva van gazdasági nyomor, perverz hajlamok, erős ösztönök, könnyelműség,

együgyűség, tájékozatlanság, élvezetvágy, ostobaságból egyrészt, jr alanság, elnyomás, ösztönök, szenvedélyek, erkölcsi romlottság, megvesztegethetőség, hiányos rendészeti s jogi intézmények hibáiból másrészt. Közé van hozzá lelkésznek, tanítónak, atyának, testvérnek, orvosnak, etikusnak jogásznak, rendőrnek, szociológusnak, törvényhozónak, közé van minden tisztességes embernek s nem tudja megoldani egy sem egészet, hanem igen kitűnő szolgálatokat tehet ez is, az is. A szodomaalmak e fájának sok a gyökere, tegye rá mindelyik egy-egy gyökere fejcséjét. A helyes diagnózis: a kitartó küzdelem célt ér.

A helyes diagnózis érdekében először is konstatálnunk kell, hogy a leánykereskedés nagy társadalmi baj, rendészeti kihágás, egészségügyi veszedelem, de mindenekfölött hangoztatnunk kell, hogy *etikai métey, bűn és szűgyen*. Komplikált probléma, de e problémának is van csontváza és van veleje, van mechanikája és van pszichéje s ez a velő és lélek tisztára etika. Következéleg ezt a bajt gyökéretében is nem a szociológia, nem a rendészet s az orvostudomány, hanem a *tiszta erkölcsös élet* szelleme kezelheti csak igazán.

Az etika magaslatára, az isteni gondolatok s az isteni akarat szintájára kell az életet s nevezetesen a nemi viszonyt, az élet forrását emelnünk. A társadalmat rá kell segítenünk a belátásra, hogy a férfi s nő közti viszonyt ne a szexuális élvezetben keresse; ez profanációja volna az érzelmek áramának s kikékeltyése a leglelkibb viszonyok mélységeinek. Ez halált s

A boldog.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Írta: **Mézes János.**

A hivatalokat sokszor nem igazsággal osztogatják s ez mély elkeseredést szűl azokban, kiket szorgalmuk, tudományuk többre is képesítene, irigyekké teszi azokat, kiknek szerény hivataluk nem biztosít elég anyagi jólétet. Tan még a nyomort is hagyja, hogy bekopogtasson néha.

Ezekről gondolkozott hazafelé Kuna Dezső és bár erősen hitte magáról, hogy ő az elkeseredettek és irigyek fölött áll, nem minden szomorúság nélkül közeledett szegényes lakásukhoz.

Milyen szánandó is az ő léte.

Négy száz forint fizetéséből éledgelő öreg szűlőivel, kiknek alig van valamijük az egyetlen fiukon kívül s ez ő, ő a tehetetlen, aki magán se tud segíteni.

Fejét lehajvja lépked és küzd a könyekkel, melyek erővel ki akarnak törni elhomályosodó szeméből. Akkor arra gondol, férfi vagyok, nem szabad sírom. Majd megsegít az Isten.

Emlékezik a multra . . . Jó tanuló volt, első tanuló. Dicsérték, jutalmazták, kitüntették. Ő, akkor boldog volt. Most nem, most félretolják, mert másnak kellene a jó állások; tönkrement főispánivadékoknak, a szegény szolgabíró vejének és másoknak. Őt mellőzik, ráér még. Ha még egyszer tanuló lenne, más pályát választana, nem a jegyzőt, ott hamarabb boldogulna.

Nem is vette észre, hogy önkéntelenül is az elégedetlenek közé csapott, hogy békéllenkedik a sorsával, mikor olyan kínzó elégtétel ez neki . . .

Hazaért. Anyja, a már félig-meddig tehetetlen öregasszony, valami vacsorafélét készített,

idébb-odébb tipegve a kormos tűzhely körül, atyja, kinek feje föl sohasem maradt el a himzett sapka, az egyszerű asztalt terítette, hogy minden rendben legyen, mire a Dezső hazajön.

Kissé meglátszott még az arcán a küzdelem, de igyekezett vigan maradni s ez többekévébe sikerült is.

Vacsoráltak boldogan, megelégedéssel, míg az öreg, az édesapja a régi hurt meg nem pendítette:

— Most sincs még állásra kilátásod?

Az anya is reménykedve fordult feje s ő kedvetlenséget palástolni akarván, halk hangon válaszolt:

— Nincs még, apám, majd lesz.

— Majd, majd . . . S az öreg békétlenkedni kezdett. Mellőznek fiam, pedig ilyen becsületes gyerek nincs több.

— Nem mellőznek, kedves apám, csak szegény vagyok és az összeköttetésem hiányoznak, ezért várom kell.

Az öregnek köny szűkített szeméikbe.

— Mert szegény vagy? . . .

2.

Mikor a benköi jegyzői állás megürült, a főbíró Kuna Dezsőt is jelölte, sőt még tanácscsal is ellátta:

— Edes öcsém, maga az egyedüli nőtlén pályázó, ez pedig Benkőn nagyon sokat határoz, mert az öregnek, akinek helyére választanak, az egész község úgy a markában van, hogy egy szavara magát, vagy más választanak meg. Ez ellen még én sem tehetnék. Az öregnek ez idő szerint még nincsen jelöltje, de van egy elég csinos leánya, ha okosan viseli magát náluk, meg lehet alapítva a . . . övéje.

Kuna Dezsőnek először fejébe szaladt a vér, aztán komolyabban gondolkozott a dolgról.

— Miért ne viselném magamat okosan, ha ettől függ a jövőm. Elvégre nem vagyok már gyerek és belátom, hogy jobbat úgy se tehetek.

Bántotta még kissé, hogy asszonyért kapjon állást, de elgondolta, sokan voltak már hasonló helyzetben. Ezzel meg is nyugtatta magát, habozás nélkül pályázott.

A leány elegáns volt és csinosnak is tűnt föl előtte, mikor szemben állt vele. Kunán, kit lányok nem igen foglalkoztattak eddig, bizonyos zavarodottság volt észlelhető, mikor a szép lánnyal együtt volt s ez a lánynak azonnal fölűnt. Hízeltet is neki a fiatal ember egyszerű félszűgyése és hűségével csakhamar a saját szépségét és kellemét toltá föl okul. Érezte magában, hogy Kuna fölé kerekedett.

Bizalmasan kezdett beszélgetni és excentrikus gondolkodásomúljalval csakhamar meg akarta ismertetni Kunát.

— Lássá, én ilyen vagyok, kényes mindenre a világon. Szeretem a pompát, a fényt, ebben neveltek föl. Ellentmondást csak igazban tűrök.

Szeme azonban elárulta, hogy semmiben. Kunának mégis kezdett tetszeni. Ismeretlen érzés lopózott szűgyébe s lassan-lassan azon vette észre magát, hogy bámulattal, élvezettel hallgatja a szép leány szavait.

Szótlanul haladt mellette s tudomással sem birt a külvilágról, gondolatai csak eggyel foglalkoztak, a leány kecses, szép alakjával. Olyan boldognak találta magát hirtelenében, olyan elégedettnak a sorsát, mely nem hagy fönn kívánni valót. Boldogsága tetőpontra hagott, mikor a leány szép, piros rózsát tűzött a kabátja gomblyukába. A világ első kincsenek hitte azt a rózsát s magát a gyönyörök milliomasának.

Egyik terebélyes fa árnyékában megálltak. A leány minden bevezetés nélkül kezdte:

Mai lapunk 4 oldal.

00000579

enyészetet jelent s merényletet a természet legfontosabb inspirációi ellen; meghamisítja az erőst s termékeny érzéseket s erő s élet helyett narkotikumokkal s mérgező ingerekkel dolgozik. E tűz hevétől hervad el a lélek világa s képtelenné lesz mély érzésekre; e tűz perzseli le a szív ébredő tavaszát s szívet állít a világba, melyet a Szentírás jellemez: cinis est cor ejus... szive hamu, nem izzó energia.

Helyes fogalmakra kell segíteni *kiált a férfivilágot*; mert a prostitúció férfi és nő teszi s a férfi ebben bünösebb; bünösebb, mert aránylag kevés asszony a prostitúált, míg elevenben aránylag kevés férfi az, ki a paráznaság keresletét elő nem mozdítja. S ime a *létszámom csak a nővel bíbelődik. Ez igazságtalanság és célra nem vezető eljárás.* A nemi viszonyban a kereslet a férfitől indul ki; őt kell tehát a morál útjaira állítanunk s leférienünk a régi állapotok csapásairól. A prostitúcióban a férfivilág az ösztönös állapotban nyomán jár, ki vesz, elad s rabol nőt; kinek ingeres, ösztönös világán az öntudatos erkölcs motívumai még meg nem látszanak, — ki a természetbe, a nemi viszonyba az impulzusok, kitörések, indulatok helyébe meg bele nem állította a szeretet, a bensőség, a tiszta érzések értékeit, ki úgy látszik, még nem érti a házasságra. Róla elfogadhatom Lombroso szavát: „Eredetileg nem volt házasság, hanem a prostitúció volt a szabály”, így értelmezve azt, hogy az alacsonyfokú, degradált ember életében ösztönök s nem szeretetek van helye. Minél magasabbra hág pedig az emberi öntudat s minél szerencsésebben fejlődik, annál több érzést, több lelket fejt nem viszonyába is: lelket szeret s szívet ad s Roxannal mondja: „Bocsásd meg azt a balga tettem, hogy csak a tested szépségét szerettem.” Házasság a szó nemcsak igaz értelmében csak ott van, hol lelki egység honol. Ezt a lelki egységet bírassza s hangoztassa a társadalmi morál; sürge az állapotok nevelését s az erkölcsöt, lelketlen viszonyok kitörését.

Az emberi, tisztult érzés nem tűrheti a férfiak szabadosságát; hisz ők szerzői a leánykereskedésnek. *Aki vallja, hogy a tiszta élet alapja, hogy a természet osztonát legyőzni nem lehet, az a leánykereskedő „kundschaftja”.* Ime itt a mélységben, az érzésben, az erkölcsi idealok tiszteltetésén, az isteni hűnek megfogalmazásában van a baj. Segítsünk e fogvatkozón, ez idealis napfogvatkozón s világosság s virágzás lesz társadalmunk része. Aki a természetre, az ösztönre hivatkozik, azt én a szebb, a mélyebb

Egyedül vagyunk, hit bizalmasan szedhatok. A főbíró nálunk volt a napokban es engem megerőgátott, akkor mondta: szerzek én magának, Irénke, véglegényt. Magára céltzott, Kuna. Le is írta, milyen. Teljesen olyanak találom, sőt tán még érdekesebbnek. Én nem szeretem a piperkőc férfiakat, sem azokat, kik betanult szellemességeikkel unatnak. Maga, ne vegye böknek kedves barátom, kinyerte tetszésemet.

Főragyogott a Kuna arca és boldog tapasztalatlanságában nem gondolta el, hogy mégis nagyon merész és különös kislány az, aki ott áll mellette és csak alig észrevehetően pírul el a mondottak után. Dehogy gondolta, úgy tetszett neki, amint van és azt rebegte rá:

— Oh, mily boldoggá tesz, Irén kisasszony!

A lány kissé kacérán nyújtotta felé kezét és Kuna már annyit tudott az olvasott regényekből, hogy azokat meg szabad csókolnia, meg is tette. Edes, önfelédő pillanatok boldogságát élte és hallgatta tovább a lány halk turbekolasát.

Boldogok lesznek nagyon, nagyon. Irigylésreméltók. Puhá kis fészükben esieseregnek, ha Dezső fáradságos munkája után hazajön. A világ semmibe vesz rájuk nézve, csak egymásnak élnek.

Mind a lány mondta ezt, Kuna hallgatta boldogan, gyönyörrel, a jövő rózsás, szép képeiről andalogva.

Es hallgatta volna tovább is.

Amde azt mondta Irén, talán gondatlan-ságból, talán feledésből, vagy szórakozottságból:

— A szülőtől oly egyszerűk, kissé ügyetlenek, régiesek, nem szeretem őket.

Mintha vasmarok szoritotta volna össze a Kuna szívet, egy pillanatra magához tért es

természethez utasított, az ösztöntől a szeretetre, az állati nemi viszonytól a lelki közösségre. Minden nemiségnek kosztolja a házasság, minden ösztön azt keresi, azt sürgeti: érjedjünk hát s lássuk, hogy természetünk, az értelem s nemesség, bült természet lelki egységet, érzelmezőösséget, tiszta szívek hű odaadását követeli. Akinek ez hihetetlen, annak etikaiában chaotikus öntudatlanságok s ösztönösségek gomolyognak.

En arról is meg vagyok győződve, hogy az erkölcsi érzék a házasság fejlődését sürgeti s hogy a házasság fejlődik, fejlődésében, bensőségesebb, nem csak nemi, nemcsak jogi, hanem lelki közösséget, s fejlesztíti azt öntudatosára s leibebb szociálélfika: fejlődését látom a modern lelek konfliktusaiban is, mely az idealis lelki viszony helyén türes, jogi formalitásokat nem tűr s a házasság lelketlensége ellen fölemeli szenvedés szenvedélyes szavát: etikai egyenlőséget, vagy legalább is a legkialtóbb egyenlőségek megszüntetését követeli: *panasz-kodik a társadalmi morál gyoldalására, mely dupla mértékkel mér, mely kegyelmez az erősnek s nem helyetzi gaziból az a férfit, ki a lényt megfélelve, hogy az anyát s gyermeket elhagyja.*

(Orvosi kezelés)

Azért több erkölcsi komolyságot követtünkbe. Mundenekelőtt terhasságot kellene alkotni a sexualis fejlődés s a nemi élet tisztaságának biztosítására s kivált ifjúságunkat kell ez irányban nevelni. Ma a gimnaziumi ifjúság benne uszik a piszkokban, az egyetemen pedig egy jeles jogtanártól hallottam, hogy ifjúságunkban a nemi tisztesség érzéke rendkívül elompuult. Itt mely, bensőség, vallásos erkölcsiségre van szükség. Az egész társadalmunk meg kell győződnie, hogy a baj etikai, hogy azt nem lehet mechanice, elsősorban nem is orvosilag kezelni.

Aki azt mondja, hogy majd ha a bujakör szérnútát megtaláljuk, meg lesz olva ez a probléma is, az ugyancsak rossz filozóf. A baj mélyebben van. Azért rohad a test, mert rossz a lélek; ha a test rohadásán valamineken le fogjuk, a rothasztó elem ott lappang s ott pusztít tovább a lélek mélyében.

A társadalmi elváltozásoktól sem remelhetünk spontán, mechanikus javulást. Aki a jobb szociálélfikát csak mint a haadó emberiség fájának erett gyümölcsét várják, esalodnak meg-elek, ha érlelnek; a társadalmi fejlődésnek egyik elérhető energiatája pedig a szellemi élet, az erkölcsi erekvés, a kritika, a javulás. Hit, akarat, lelkesülés egyrészt, ösztön, szenvedély, durva

hideg futott végig az előbbi megjegyzésem. Valami csunya vánszt fódóztól föl a leány szép arcán ekozben es öntudatlanul elfordult tőle.

— Irén kisasszony, nekem is vannak szü-lőim. Még egyszerűbbek, meg régiesebbek. De én szeretem őket.

3.

Kuna Dezső jó reménységgel vartak az öreg szülői, ragyogó arccal, jó kedvvel, a helyett sapadtan, idegesen jött haza.

Megdöbentek tőle s kérdezni alig mertek. Csak masnap kockazatta meg az apja:

— Mi lett Irim, beteg vagy? Mi lesz az állással?

— Nem pályázom.

— Nem?

Az öregket aggodalom es bánat fogta el e válasza, csak meg azt kérdeztek:

— Miért, edes Irim?

Mert szegények vagyunk, ügyetlenek vagyunk, lenéznek, nem szeretnek bennünket...

Sirt is ott az orogek előtt es összeszókolta a száraz, remegő kezeket.

— Bizzunk az Istenben es szeressük egymást...

Másnap nyugodt, közönyös arccal ment a hivatalba es beadta jelentését, hogy nem pályázik a banki állásra.

Főnöke meglepődve olvasta el az iratot s mikor távozott, azt mondta rá:

— A bolond!

Ezt mondta rá a főbíró is, meg a be-avatottak.

A bankoi jegyző szép leánya meg haragosan jobbanított kis lábával es azon föprengett: mi lehetne azt az együgyű frátert?

természet másrészt hatnak egymásra s az idealis elemekről mindig igaz marad, hogy „mens agitat molens.”

(A gazdasági nyomor.)

A leánykereskedés számtalan más gyökereivel nem tagadtam. Nevezetesen elismerem, hogy a baj egyik mélyen járó gyökere a gazdasági nyomor is, a megélhetési nehézségek, melyek a nőt a prostitúció mocsarába taszítják; a szegénység egyik ajtónállója a leánykereskedés boltjainak. Vannak, kik ezt annyira nyomósítják, hogy a prostitúciót tisztára a kapitalista termelés rovására írják s mig ez fonnál, a harcot főlölelegesnek hirdetik. Ezek jó szisztematikusok a maguk hisztorikus materializmusában, de rossz filozófok.

A nemeket nem a termelés állította a létebe s az ösztönök nem a termelés lángjain fogtak tüzet; a nemi viszony s a házasság maga nem a produkciónak, hanem egy mélyeséges, természetes, általános pszichológiának inspirációjából való. Tévedés tehát es ideológia, a monogám házasságot a kapitalista termelés funkciójának nyilvánítani, de igenis elismerem, hogy a mai társadalom gazdasági harcában, a megrendült erkölcsiség atmoszférájában a nyomor, no meg a könnyű élet szeretete sodor sokakat az erkölcs-telenségbe.

A gazdasági nyomor pusztító befolyása mellett látszik szólni az s, hogy a gazdasági helyzet javulásával az 50-es es 60-as évekkel szemben megapadt a gyári munkások körében a prostitúció.

De bár ezt mind szívesen megengedem, mégis dr. Blaschkóval azt hiszem, hogy a prostitúció első sorban nem a gazdasági nyomorból, hanem az etikai érzés soradásából való. A gazdasági nyomor diszponál a bukásra, de megejtieni csak átlag degenerált, erkölcsileg gyöngé, méteyles individuumokat képes. S ez meglesz ezental is; a legjobb körülmények közt élő nők is a bűn útjára térnek; vannak született perditák, kiket menteni nem lehet s kik nem akarják, hogy megmentsük őket.

Hasonlóképp a legjobb gazdasági körülmények közt is megmarad a kereslet, az ösztönök követelése, s legfőlebb drágulna az áru, de nem szűnmek meg a bűn. A bűnt megszünteti az erkölcsi erő; mindig igaz, hogy mindkettőt kell egybefognunk: „auf eine wirthschaftliche und socialethische Rückenstärkung des jungen Geschlechtes zielen unsere Reformvorschläge.” Etika nélkül nem bizom a gazdasági függetlenségben, könnyebben fejlődik a tisztultabb erkölcsi öntudat s önzet s azért az alsóbb rétegek életviszonyainak javulása s a feminizmus törekvései a gazdasági nöemarpicipációra bizonyára használni fognak ez ügynek.

(Rendőri intézkedések.)

Addig is azonban dolgozunk kell s segítségül kell hívunk minden tényezőt, államot s községet, jogászokat es rendőroket, hogy a társadalom jelen viszonyaiban is mentünk, amit menteni lehet. Vannak intézményeink most is, melyeknek rendeltetése, hogy zilipült szőgáljanak a pusztító piszkos ar ellen. Eresszük le azokat. Akadályozzuk meg, hogy a tisztességes, de gyöngé elemek el ne so lortassanak. Lesznek mindig paráznák, de a leánykereskedés neveli a paráznákat; lesznek degeneráltak, de a leánykereskedés az erkölcsi degenerációt terjeszti, piacot nyit az emberárúnak s elősegíti a tömegromlást.

A modern társadalom kebelében, mindnyájunk szeme láttára alakulnak ki a legszégénytelensebb emberpiacok. Tapasztalatlan, hetyke, könnyelmű leányaink fölvetődnek a vidékről a városokba, a csalédszerzők kezeibe jutnak, kiknek boltjait — tisztelt a kivételnek — szimbolikus festök bátran emberhus-mészárszékeknek jellemezhetnek.

A csalédszerzés sok helyütt rabszolgaszerzéssé válik, üzletük a leánykereskedés.

Rendőrhatalósági intézményeinknek ezt a nyilvános lélekvásárlást meg kell akadályozniok. Többet mindencsetre tehettek volna; ujabbán sörpik az utcákat az éjjeli szeméttől, legujabban Budapest polgármestere ellenzi az éjjeli kaválzakban a női kiszolgálást; de ugy-e min. Jelenhez tisztakéző s tisztaszívű emberek kellene; akikben komoly erkölcsi fölfogás, tisztesség es erély van, mert hiszen csak a múlt héten olvasom a „Magyar Közigazgatás” 40. számában:

— „Sajnálattal kell bevallanunk, hogy a főhíba — hogy enyhé kifejezéssel éljünk, — a rendőrhatalom alkalmozatlag erkölcsi romlottságában és megvesztegethetőségében van. Nem tudjuk, melyik a rosszabb. Az a városi kapitány-e, aki úgy fogta fel feladatát, hogy a városnak jó cigányai és szép kéjnöi legyenek, vagy az a másik, aki a kerítőkkel összejátszott és a prostituáltakat adófixtörvé tette. Vagy mit mondjunk ahhoz az előkelő közhatalomosi tisztviselőhöz, aki a saját bérházát utcai nőekkel telepítette be, akinek kezében minden a véletlen felderítette botrányos ügy, akár árthatlan gyermekek erkölcsi eltaposásáról, akár perverz orgiák leleplezéséről volt lényen szó, úgy eltűnt, mint a szemfényvesztő keze között a huszas. Avagy nem rendőrhatalom erkölcsi vakzsága mellett bizonyít, hogy lehetnek nyilvános szállók, melyekben a nőszemélyzetet a tulajdonos úgy fogadja, hogy a felfogadottak neki fizetnek azért, hogy a saját testükkel aljas béréskedést folytassanak. A külföld mindzti látja és hozzá teszük, hogy külföldi meghívott vendégeinket is sietünk az erkölcselen nyilvános élet misztériumaiba beavatni: akkor ne csodálkozunk, ha a külföldön oly botrányos a mi hírünk, ha azt, amit látnak és amit hozzá képzelnék, vonatkozásba hozzák család életünk tisztaságával és meggyanusítanak azzal, hogy eszkimószerű erkölcsi felfogásban élünk s a női lélek szentségét, fenségét nem ismerjük. Annak, hogy a rendőrségi intézmény mily okszerű vonatkozásban van erkölcsrendszertünkkel, eleven példája maga a székesfehérváros, melynek volt egyszer egy hírhedt főkapitánya, akinél monhatnók a Venus vulgárisa magassarkú cipője koptatta le a hivatal-szoba küszöbét.”

(Társadalmi leányvédelem.)

A rendőrség azonban csak elemi őrhelye az erkölcsnek s inkább csak a pusztító rosszat fékezi, mintsem hogy a jót fejleszti, de a tisztességes, erkölcsös társadalomnak külön s tiszteltetlenebb feladatai vannak. Nevelnie, őriznie, emelnie, nemesítenie kell a veszélyben forgó nemzedéket. Nagy feladata a leányvédelem jogi és társadalmi kiépítése. A mai gazdasági harc atomizálja a családokat s éretlen, befeljeztelen exisztenciákat dob ki az élet küzdelembe; eleresztett kantárszárral vágat le az élvágy lejtőin a tüzes, tapasztalatlan élet, elvetődik a város piacaira is s ott meghallja az új evangéliumot: *küncsedet testedben bírod: add el!* Tavaszi vihar zug és fűtől fejük fölött, csattog, recseg a szenvedély s a tisztességes clemek is sbbhelyeket viselnek élemedettebb korukban emlékül a régi küzdelmekre. Ezt az imbolygó rajt, ezt a *leányfutóhalmokot* le kell fogni. A leányvédelmet ki kell alakítanunk. Sokat tettünk már is. Teljes elismeréssel adozom övegy gróf Pálffy Pálné önméltóságának, aki a katolikus leányvédelem terén elévülhetlen érdemeket szerzett. Nagy áldozatokkal leányotthonokat tart fön s maga köré gyűjti azokat a lelkes hölgyeket, kik fölértek, hogy most nem az alamizsna hideg adományja, hanem a szív melege, az egyéniség közvetlen munkája van hivatta a társadalmi bajok enyhítésére. Ezt a szociális s individualis alamizsnát nyújtják a patronesszek s megmentenek számtalan lelket. Protestáns részről a Lorántffy Zsuzsanna-egylet buzgólkodik s ugyancsak személyes szolgálattal tesz sok jót. A leányvédelmet nagy társadalmi akcióvá kell fejlesztenünk; ez a védelem siettetni fogja a leányok jogvédelmét is, mely szintén sok bajon segít.

Fontos a védtelen s szerencsétlenül járt leányok helyzete is, kiket ugyanaz a társadalom itél el, mely nemtörődömséggel bukásuk útját egyengette. *Bünnében sem szabad eltaszítani az anyját.* Ha feltűnik az erkölcsi rend komolyságát attól az irtalontól, melyet az anyával gyakoroltunk, akkor erkölcsi fogalmaink tényleg zavarosak s érzékünk gyöngö. Az erő, erkölcsi érzék fölemeli a bukottat, annélkül, hogy maga elbukjék. S itt van helye, hogy érvényesüljön. Oltalmába kell vennie a bukottat, oltalmába gyermekét, bánják vele, mint hajóőrötte, mint beteggel s törckedjék, hogy a tisztés élet utait neki megnyissa; a görvény intézkedhetik a gyermekekről, de nem képes a bukottat az erkölcsös életnek visszazserezni; ezt nekünk kell tennünk.

Több, komolyabb erkölcsi értéket vigyünk bele a társadalmunkba. *Félre a kaimi gondolatlalt: örvöje vagyok-e én testvéremnek? Többje vagy, testvére vagy! Minden asszony legyen gondozója családijének, ne engedje szabad porázra a hetýke, könnyelmű leányt; de eszközölje ez örízetet jóindulattal s ne sivár paragraffussal. Minden munkaadó gondozója legyen munkásainak, nem a szerződés, hanem az erkölcsi érzés erejében. A művelt közönség törjön e komoly érzületnek utat. Legyen erkölcsi sulyával irányítója, vezére. Ne féljen a sexualisan tulizgatott emberek gunymosolyától, sem féljen lelkek prűderiájától. Nem fogunk félni, ha éltünk nyitott könyv s nincs rajta a titkos viszonyok gyászpeccétje; ily lélekkel hivatásunk lesz ki lépni az ingoványba s dolgozni fogunk, mert nem a sürű vér meletől, hanem a tisztá erkölcs ihletölél véve inspirációnkat, bizunk az emberiség nemesebb érzéseiben és . . . közreműködésében!*

Székesfehérvár, okt. 18.

A kuruc katholicizmus. A magyar katholicizmus mindenkor a hazafias küzdelmek legelső csatasoraiban küzdött. Ehhez képest a Rákóczi-ünnep küszöbén is elől járnak a hazafias kegyelet leirovasában a magyar hatholicizmus hivatott vezérei, a püspökök, akik most körleveleikben egymásután emlékeznek meg a Rákóczi-gyászról. Ezt teszi a mi nagy püspökünk *Prohászka* Ottokár dr. is, most sajto alatt levő körlevelében, amelyben a kassai nemzeti ünnep napján a székesfehérvári egyházmegye valamennyi katholicus iskolájában ünnepség megtartását rendel el.

A püspöki székvárosban megtartandó Rákóczi-gyászmise ügyében a következőket írja a megyepüspök *Havrának* József polgármesternek: — Nagyságos királyi tanácsos polgármester Ur! Azon kegyeletteljes tisztelet s szeretettel, mely nemzeti történelmünk napjai iránt megnyilvánul egész hazánkban s melynek kifolyása volt Nagyságodnak e hó 8-án 14582 sz. a. hozzá intézett becses megkeresése is, szivesen kifejezést ad a katholicus egyház is s kegyelettel eltelve ragadom meg az alkalmat, hogy a hazaszeretet nagy példait vallási szertartással is hívem elé állítsam. Minek következtében tisztelettel értesitem Nagyságodat, hogy a becses megkeresésével kért gyászmise e hó 29-en a székesfehérvári templomban délelőt 9 órakor a felsővárosi plebánia templomban pedig délelőt 8 órakor fog megtartatni. A papnevelő intézeti templomban azonban a templomnál most folyó tatarozási munkálatok miatt a gyászmise nem lesz megtartható. — Fogadja stb.

Szocializmus az iskolában. Az abautjornamegyey tanítótestület tegnap Kassán tartott közgyűlésén kimondotta, hogy *szakiszervizellé alakul át és csatlakozik — a szervezett munkásokhoz.* Teszi pedig ezt egyebek közt azzal a céllal is, hogy az iskolában a szocializmus elveit *terjeszthesse*, ránevelvén a gyermekvilágot arra, hogy csak az ember ér valamit az életben, aki dolgozik. A különös határozatról s annak előzményeiről kevés részlet áll eddig rendelkezésre s ami van, az is zavaros. Anyi azonban a határozat kíséző körülményeinek ismerete nélkül is kétségkivül áll, hogy az iskolának csakugyan a munka emberét kell nevelni, ám ezt csak vallás erkölcsös alapon álló pedagógia mellett teheti. Tekintettel pedig arra, hogy szervezett munkások alatt manap többnyire a szocialdemokratákat szokás érteni és tekintettel főként arra, hogy a szóban levő közgyűlésen olyan indítványról is tárgyaltak, amely a vallásosirányú szocializmus nevelést hangsulyozta s ezt az indítványt aztán *el is vetették*, azt kell hinnünk, hogy itt a tanítóknak olyan téves irányban történt csoportosulásáról van szó, amely vallásos és hazafias szempontból egyképen elítélendő.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, okt. 18.

Zichy Jenő gróf.

Városunk országgyűlési képviselője mostanában szenzációs események láttáblája. Azt írják róla, hogy keserűen panaszkodott, kifakadt egy-egy előtt a Niedermann-szanatóriumban történt gyógykezelése miatt. Pláne egyes újságok szerint *Zichy Jenő* gróf politikai üldözést látott a sanatóriumban való szállítatásában, mintha *Goluchovszki* külügyminiszter óhajára szállították volna el, hogy az utból eltegyék. Tudvalevő dolog ugyams, hogy *Zichy Jenő* gróf a delegáció ülésen kemény diót tört *Goluchovszki* orra alá. Mi azt hisszük, hogy a szenzációs híresztelésekből nagyon sok az újságok rovására irandó. Az interjúvoló újságíró elferdítve és a gróf előadásának nem megfelelőleg adta elő az esetet. A *Fejérmegyei Napló* főszerkesztője közvetlen azután, amikor a gróf a Niedermann-szanatóriumot elhagyta, hosszan beszélgetett *Zichy Jenő* gróffal. Kívülük *Kajtori Fidh* Imre földbirtokos is jelen volt e társalgáson s tanuja lehet, hogy a gróf a helyzethez képest egészen vidám hangulatban beszélte el az esetet. A haragnak és boszankodásnak egyáltalán nem adott kifejezést, kivéve mikor a *Székesfehérvár és Vidéke* című újságot, illetőleg a róla hírt író szurnalisztát jellemezte. Egyébként azonban egész nyugodtan beszélte el hogy Magaslakon 42 fokos melegben napszúrást kapott és oly borzasztó föfajásban szenvedett, hogy hosszabb időn keresztül eszmét kívül volt. *Zichy Jenő* és *Zichy Aladár* grófkörről, a kik — a mostani hírek szerint — visszaélték volna az ő helyzetével — a lehető legszelidebben nyilatkozott s megjegyzése szerint: „az őcséim nagyon megjellettek és rábeszéltek, hogy menjek a sanatóriumba.” Tehát erőszakoskodásról egyáltalán nem tett említést. Tréfálózva mondotta el, hogy miként bántak vele, hogy az orvos minden nap odajött hozzája, a szemé lé tartotta a három ujját és megkérdezte: — hány ez? Persze ezen ő maga is nevetett. A sanatóriummal nem volt megeledeve s fölemlítette, hogy a betegek közt többen akarattal ellen és ok nélkül vannak oda internálva s azokat ki fogja onnan szabadítani. Ezeket mondotta a gróf főszerkesztőnknek s mi ezt tartjuk a való tényállásnak megfelelőnek. Ha másként volna, csakugyan azt kellene hinnünk, hogy *Zichy Jenő* gróf valóban beteg.

Különben pedig — a mint halljuk — a gróf hosszabb időre ismét külföldre készül.

+ Övegy visi MAJOR FERENCÉ.

Buzgó, jó lélek költözött el a földről s ment Isten elé! A 80-as, 90-es évek generációja élénken emlékezik arra a szelidkor, melyen valóságos öreg urnőre, aki szinte kimondottan vezére volt városunk egyszerűorsu hívó népének. Az Ur házában mindennapos, a gyóntatószéknek igen gyakori látogatója volt, ki példáiával, buzditásaival, utánjárásával s hiszzük — imával is, nem egy lelket nyert meg Istennek. Bizást elmondhatnók, hogy Bodajktól Jeruzsálemig alig van vallásos kegyelet-megszentelte hely, mely fel ne keresett volna. Igazi, hitből élő jólélek volt, akinek a köznap élet aprólékoságai között is bizonyára nagyok voltak érdemei az isteni Gondviselés előtt. Fiában, városunk egykori nagykészültsgű fő r-vosátán, később országos képviselőben, a korán elhunyt Major Ferencben derék, bátor hitvalló ferfiut nevelt egyházának. Hiányát ma is érezzük, mert városunknak még ma sincs második Major Ferenc. A jü három évvel előzte meg a halálban jó anyját, kinek lelkeért bizonyára minden ismerője szivesen küld a Magasságbeli trónja elé buzgó imádságot.

A család a következő gyászjelentést adta ki: Visi Major Lajos pénzügy igazgató-helyettes, neje született Bachruthy Katinka, gyermekeit: Mariska, József és Margitka, visi Major Gyula fővárosi tisztviselő, neje, valamint Ferike és Emmike gyermekei, az összes rokonság nevében is melyen szomorodott szívvel jelentik, hogy felejtethetetlen, jó édesanyjuk, nagyanyjuk és rokonok övegy visi Major Ferencné született Kater Johanna urnő október hó 17-én éjjel negyed 1 órakor, életének 77-ik évében, hosszas betegség és a halálkök szentiségeinek ájtatos felvétele után az Urban csendesen elszenderült. A drága halott földi maradványai folyó évi október hó

18-án délután negyed 3 órakor fognak a tudományegyetemi klinika halottasházában (Mária-utca), a római katolikus aynszentegyház szertartása szerint beszentelni és Székesfehérvárra szállítva, folyó hó 19-én délután 3 órakor újlagos beszentelés után az ottani temetőben levő családi sírhelyen a feláradás reményében nyugalmra helyeztetni. Az engedélyt a szent miséldozat Budapesten, a józselvárosi plébániatemplomban folyó hó 19-én reggel fél 9 órakor, Székesfehérvárott pedig a székesegyházban 20-án reggel 9 órakor fog a Mindenhatóval bemutatni. Budapest, 1906. október hó 17-én. — Áldás és béke porai felett! Az örök világosság fényeskedjék neki!

— (A Nemzeti Múzeumnak.) Csákbérenyiből jelentő tudósítónk: Dr. Merán János gróf v. b. t. t. és neje született Lamberg Ladiszlaja grófnő, a csákbérenyi kastélyukban elhelyezett múzeumnak a Nemzeti Múzeumnak ajándékozták. A csákbérenyi múzeum igen érdekes és értékes régiségyűjteményt foglal magában, melynek javarésze még a római korból származik. Mind a Merán-Lamberg birtok területéről való. A Nemzeti Múzeum részéről Mihler Ede dr. egyetemi tanár volt jelen a pompás kollekciók átvetésénél, amelyeknek adományozásával példás ajándokot hozott a főúri pár a hazai kultúrának. — Tudósítónk kapcsolatosan arról is értesít, hogy Csákbéreny, valamint a szomszédos Zámoly és Csókakő határában a nép mai napig is gyakorta talál emlékeket a római korból. Kivált a csákbérenyi határban helyenkint szembeszökő közelségben található archeológiai becsü téglák és cseréptöredékek. Neves szakemberek véleménye, hogy a vidék rendszeres ásatása gazdag eredménnyel jár a.

— (Tanítógyűlés.) A váli esperesi kerület tanítóit köre rendezévi gyűlését e hó 22-én délután 10 órakor tartja Sukorón. A gyűlésnek különös jelentőséget kölcsönöz Páczner Adolf sukorói kántortanító negyvenéves jubileuma, amelyet a jubiléus pályatársai a községgel együtt kedves ünnepség keretében fognak megünnélni a közgyűléssel kapcsolatosan.

(Iparosinasok a templomban.) A székesfehérvári iparostanonciskolai bizottság az iparostuláttal egyetértve az iparotvény 62 ik szakasza alapján határozatlag kimondotta, hogy az iparostinasok a munkaszünet beállta után minden vasárnap délelőtt 11 órakor az isteniszékre templomba vesztendők. A törvényen alapuló üdvös intézkedés a vasárnap délután rajoktatásban részesülő inasoknál ez ideig keresztül vehető nem volt, a rajtatításra járó inasok közül ugyanis alig néhányan jelentek meg az isteniszolgálaton. Kec István rendőrfőkapitány a visszaéléseknek elejét veendő, most fölhívást bocsátott ki a tanulókat tartó iparosokhoz, amelyekben szigoruan lelkükre köti, hogy inasait a vasárnap délelőtti isteniszékre annyival is inkább elküldjék, miután a jogos ok nélkül elmaradó iparostanulók mestereit az iparotvény 157 ik szakasza alapján pénzbüntetéssel fogja sújtani. — A főkapitány erőlyes föllépése, amelylyel a vonatkozó derék határozatnak érvényt kíván szerezni, mindenestre dicséretre méltó. Olyan példát mutat ezzel a határozattal, meg a végrehajtását szorgalmazó fölhívással a város iparosvilága és a főkapitány, amely más városoknak is irarítással szolgálnak. Ez a helyes intenciót szociális nevelés. Csak aztán keresztül kell vinni következetesen mindenütt.

Szigeti és Társa fényképészeti és festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nagyításokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivitelben. Elsőrangú munkaért szavatol Szigeti és Társa.

— Az Otthon-kávéházban szombaton, e hó 20-án, a katonazenekar hangversenyt rendez. Hideg buffet. Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak. A bemenet szabad. Tömeges látogatásért esd Fekete Géza kávés.

— Bauer Antal Zsigmond táncitanító, akít az intelligens közönség a maga munkakörében oly előnyösen ismer, mint az előző évek folyamán, az idén is november hó 3-án nyitja meg tánciskoláját, a régi Marosi-féle tánchelyiségekben, a Szent István utca 11-ik számú házban. A helyiségek, mint ezt a közönség már évek során keresztül szerzett tapasztalatából jól tudja, a legkényesebb igényeket is kielégítik. A tánckurzus gyermekek számára a délutáni órákban fog le-

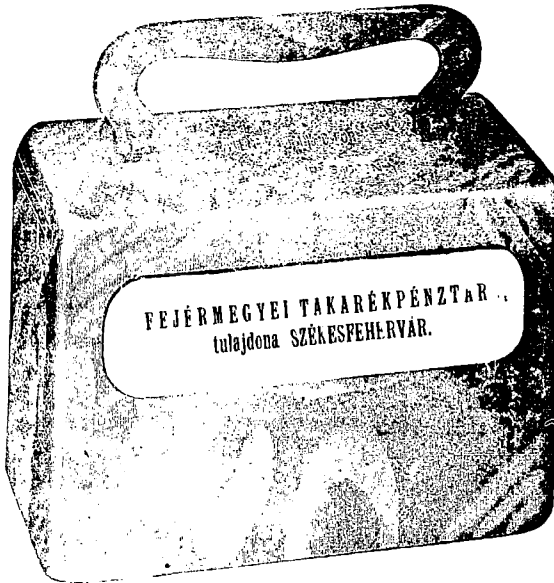
folyni, míg a felnőttek számára mindenkor es 8 órakor kezdődik a tanítás. A diákok táncoktatása délután 5 órától esti 7 óráig tart. Különös figyelmet fordít a táncmester az idei szezonban egyik idény specialitására, a *dzentri-bosztourra*. A táncanfolyamra beiratkozni naponként Bauer Antal Zsigmond táncitanító Szent István-utca 11-ik szám alatt levő lakásán lehet.

— Tíz hektoliter tisztán kezelt ujbór, idei sárpentelei homokhegyi termés, valamint ezenkívül 55 hektoliter különféleajtajú, jómínőségű bor eladó. Tudakozódni lehet özvegy Király Józsefnénél, Csordás-utca 7. sz.

Felelős szerkesztő: Dr. HELVEY LAJOS.

FEJÉRMEGYEI TAKAREKPÉNZTÁR SZÉKESFEHÉRVÁR.

Takarekpénztár minden családban.

Az embert jómódúvá nem az teszi, amit megszerz, hanem amit megtakarít.

Alapítóké 300.000 korona.

Tartalékalap 250.000 korona.

Könnyebb a pénzt megszerzni, mint azt megtakarítani.

Betét állomány 7 millió korona.

A takarékossgát a lakosság minden rétegében előmozdítandó, amerikai módon **házi-takarekperselyeket** bocsátunk felénk rendelkezésére, a melyek által még a legkisebb összegek is könnyű módon gyűjthetők.

Ezen házi takarekperselyeknek azon nagy előnyük van, hogy azokból pénzt a mi kezéjőttünk nélkül kivenni nem lehet, minthogy a perselyeket zárva, kulcsok nélkül bocsátjuk a felek rendelkezésére és így a fél annak a kiértésnek, hogy megtakarított pénzt esetleg celtalanul elköltse, könnyen ellentállhat.

Ezen módon minden ember vagyonra tehet szert!

Hogy a közönségnek módot nyújtsunk, keresleti fölőlegének könnyű módon való gyűjtésére, a mi tudvalevőleg sokkal nehezebb, mint annak megszerzése, hajlandók vagyunk, ha nálunk legalább 5 koronát betét gyanant elhelyez, **1 házi takarekperselyt** izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül, ingyen barkinek rendelkezésére bocsátani. A nálunk elhelyezett 5 korona biztosíték gyanant szolgál ugyan, mindazonáltal az mint rendes takarekbetét a betevő felnek tulajdonát képezi s a szokasos módon kamatoztatik. A takarekpersely időről-időre intézetünkhoz felhozandó, a mikor is a megtakarított összeget a perselyből a fél jelenléteben kivesszük es betét könyvcskeje javára újuk. A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk es a pénzgyűjtés ujból kezdődik. Kesőbb, ha a felnek penze van szüksége, így az betéti könyvcskeje terheire bármikor rendelkezésére áll. Ezen a vagyonygyűjtésre oly kiváló alkalmat mindenki figyelmébe ajánljuk.

Tisztelettel: FEJÉRMEGYEI TAKAREKPÉNZTÁR.

Sirolin

Ez az érvényes és a leghívebb, megismerési a köhögést, vérdíszet, által használt.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Miért értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sv.)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárban. — Ára üvegek ut 4.-k r. n.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000582